

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1498/2019
04.11.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Споменке Зарић и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Војислав Џоковић, адвокат из ..., против туженог ЈКП „Топлана – Ваљево“ из Ваљева, чији је пуномоћник Саша Драјић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4153/18 од 06.12.2018. године, у седници одржаној 04.11.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4153/18 од 06.12.2018. године.

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев туженог за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ваљеву П1 237/18 од 03.10.2018. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу на име разлике зараде за период од 01.06.2013. године до 31.05.2016. године исплати укупно 548.715,48 динара са законском затезном каматом на појединачне месечне износе ближе одређено у овом ставу изреке. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да за тужиоца, на име обавезних доприноса за пензијско и инвалидско осигурање код Републичког фонда ПИО, Филијала Ваљево, за период од 01.06.2013. године до 31.05.2016. године уплати укупно 203.517,81 динар са каматом по каматној стопи на јавне приходе на сваки појединачни месечни износ ближе одређено у овом ставу изреке. Ставом трећим изреке обавезан је тужени да тужиоцу нареди трошкове парничног поступка од 164.074,30 динара са законском затезном каматом почев од 03.10.2018. године па до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4153/18 од 06.12.2018. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да тужиоцу на име разлике зараде за период од 01.06.2013. године до 31.05.2016. године исплати укупно 548.715,48 динара са законском затезном каматом на појединачне месечне износе ближе одређено у овом ставу изреке. Ставом другим изреке,

преиначена је првостепена пресуда у ставу другом изреке тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да за тужиоца, на име обавезних доприноса за пензијско и инвалидско осигурање код Републичког фонда ПИО, Филијала Ваљево, за период од 01.06.2013. године до 31.05.2016. године уплати укупно 203.517,81 динар са каматом по каматној стопи на јавне приходе на сваки појединачни месечни износ ближе одређено у овом ставу изреке. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде тако се обавезује тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 118.500,00 динара, са затезном каматом од извршности пресуде до исплате и одбија захтев тужиоца да се обавезе тужени да му накнади трошкове парничног поступка у износу од 164.074,30 динара, са затезном каматом од 03.10.2018. године до коначне исплате. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове поступка по жалби у износу од 18.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложио да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној применом члана 404. ЗПП, ради уједначавања судске праксе.

Тужени је поднео одговор на ревизију.

Испитујући побијану одлуку у смислу одредбе члана 408. Закона о парничном поступку у вези са чланом 403. став 2. тачка 2. („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према чињеничном стању на коме је заснована побијана одлука, тужилац је био у радном односу код туженог по основу Уговора о раду закљученог 22.04.2009. године, распоређен на послове радног места ..., а 24.03.2014. године са туженим је закључио Анекс 1 Уговора о раду по коме запослени задржава коефицијент 2,40, а којим је дефинисано право на увећану зараду, накнаду трошкова и друга примања, а због тога што је престао да важи Колективни уговор код послодавца. Из налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке тужени је, у смислу ограничења у исплати зараде утврђеног Програмом пословања, сходно Закону о јавним предузећима и Уредби о начину и контроли обрачуна и исплате зараде у јавним предузећима, исплатио зараде запосленима у складу са планираним средствима, док је према другој варијанти вештак као цену за најједноставнији рад узео минималну цену рада по сату (утврђена у складу са Законом о раду) и исту помножио са коефицијентом радног места тужиоца, те нашао да постоји разлика у исплаћеној и у заради која је требало да буде исплаћена. Вештак је као цену за најједноставнији рад узео минималну цену рада по сату коју је множио коефицијентом радног места тужиоца, уз напомену да је приликом обрачуна зараде тужиоцу цена рада за најједноставнији рад, која се множи са коефицијентом, била испод минималне цене по сату рада. Након престанка важења Колективног уговора код туженог 24.03.2014. године, са запосленима су закључени анекси уговора о раду, а тужени је и даље вршио исплату регреса и топлог оброка. У допунском налазу и мишљењу вештак је обрачунао и табеларно приказао и зараду запосленог код туженог са најнижим коефицијентом 1,42 за утужени период и исту

упоредио са минималном зарадом, сходно прописима о раду, из ког приказа произлази да је зарада запосленог са коефицијентом 1,42 у утуженом периоду била виша од минималне зараде. Поред наведеног, из налаза и мишљења вештака произлази да тужени приликом обрачуна зараде запосленима није полазио од одређивања цене за најједноставнији рад, већ од планираних маса месечних зарада и Програма послова туженог, која маса се затим дели са збиром коефицијената свих запослених и на тај начин се долази до висине цене за најједноставнији рад, односно цене коефицијента посла. Из исплатних листа види се да се цена за најједноставнији рад мењала из месеца у месец у великим распонима и увек је била нижа од минималне цене рада.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбени захтев закључивши да се у конкретном случају као цена за најједноставнији рад има применити минимална цена рада утврђена у складу са Законом о раду, будући да основна зарада не може бити уговорена у износу мањем од минималне зараде, односно да цена рада за најједноставнији рад не може бити нижа од минималне цене рада, наводећи и да приликом закључења уговора о раду нису утврђени елементи за обрачун основне зараде за тужиоца, што представља обавезан елемент уговора о раду у смислу одредбе члана 33. Закона о раду.

Међутим, другостепени суд је закључио да је тужени приликом обрачуна и исплате зараде запосленима, па и тужиоцу, применио елементе за обрачун зараде предвиђене уговором о раду, те да је извршио обрачун и исплату зарада у оквиру планираних средстава опредељених за исплату зарада, у складу са Законом о раду, Законом о предузећима, као и Уредбом о начину и контроли обрачуна и исплате зарада у јавним предузећима, при том оценивши да у ситуацији када је зарада која је тужиоцу обрачунавана и исплаћивана била виша од минималне зараде у спорном периоду, то се минимална цена рада прописана законом не може користити као основица на коју ће се применити коефицијент из уговора о раду, због чега је побијаном одлуком првостепена пресуда преиначена и тужбени захтев одбијен, као неоснован.

По оцени Врховног касационог суда, неосновано тужилац у ревизији указује на погрешну примену материјалног права.

Наиме, одредбом члана 111. став 2. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/2005, 75/2014) прописано је да се минимална зарада одређује на основу минималне цене рада утврђене у складу са овим законом, временаведеног на раду и пореза и доприноса који се плаћају из зараде. Одредбом члана 112. став 1. истог закона прописано је да се минимална зарада утврђује одлуком социјално-економског савета основаног за територију Републике Србије, а ставом 6. истог члана прописано је да се минимална цена рада утврђује по радном часу без пореза и доприноса.

Сагласно наведеном минимална цена рада, коју утврђује Социјално-економски савет, представља новчани износ који се запосленом гарантује за стандардни учинак и времеведено на раду. Уколико је општим актом послодавца (колективни уговор, правилник) или уговором о раду предвиђено да минимална цена рада представља цену за најједноставнији рад на основу које ће се (множењем са коефицијентом) утврдити новчани износ основне зараде запосленог, послодавац је дужан да то поштује. Међутим, уколико то није предвиђено или уговорено минимална цена рада се не изједначава са ценом за најједноставнији рад, односно не постоји пропис који би

обавезивао послодавце да при обрачуна зарада као цену за најједноставнији рад примењује минималну цену рада коју утврђује Социјално-економски савет.

Имајући у виду наведено, неосновани су наводи ревизије да је у недостатку цене за најједноставнији рад одређене актом туженог зарада морала да буде обрачуната на основу минималне цене рада као цене за најједноставнији рад. Наиме, минимална цена рада није иста као и цена рада за најједноставнији рад, будући да је минимална цена рада применљива искључиво у корелацији стандардног учинка и временаведеног на раду, не узимајући у обзир начин обрачуна зараде код конкретнег послодавца. Минимална зарада представља најнижу цену рада за најједноставнији рад за пуно радно време која се одређује униформно, ради примене код свих послодаваца који учествују на тржишту рада (кад за тиме постоји потреба), док са друге стране цена рада за најједноставнији рад одређује се према вредности зараде за најједноставнији рад и може бити већа, иста или мања новчана величина у односу на минималну цену рада. У том контексту се и говори о заради за најједноставнији рад и елементима за њено одређивање, а зарада коју је тужилац остварио код туженог је у спорном периоду била изнад минималне зараде.

Супротно наводима ревизије којима се указује да је тужени на погрешан начин одмеравао месечни фонд за зараде који је одступао од планираног, односно којим наводима тужилац оспорава методологију обрачуна зараде и формирања исплатних листова, према утврђеном чињеничном стању тужени је поступак исплате зараде запослених проводио утврђивањем цене за најједноставнији рад тако што је укупан износ зарада за сваки месец (утврђен Програмом пословања тужене и ограничен законом) делио са укупним збиром коефицијената свих запослених, након чега је утврђена основица за обрачун зарада (цена за најједноставнији рад), која је множена са одговарајућим коефицијентом посла и даље увећавана по одговарајућим законским основима. Овакав начин обрачуна зарада сачињен је у складу са Планом зарада и запошљавања који је одобрен туженом. Последица оваквог поступања је управо заштита равноправности запослених, односно пружање равномерне расподеле имовинског фонда намењених зарадама према свим запосленима, како је то прописано у члану 59. и 60. Закона о јавним предузећима (“Сл. гласник РС” бр. 119/2012) и правилима садржаним у Уредби о начину и контроли обрачуна и исплате зараде у јавним предузећима (“Сл. гласник РС”, бр. 27/2014). Према члану 54. и 55. Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности вредност радног часа утврђује се за запослене за текући месец на основу планираних средстава за исплату зарада за одговарајући месец.

Имајући у виду наведено произилази да је тужени као јавно предузеће у свом пословању, укључујући обрачун и исплату зарада, ограничено императивним одредбама Закона о јавним предузећима који је важио у спорном периоду, као и уредбама Владе РС о контроли обрачуна и исплате зараде у јавним предузећима, који прописи ограничавају јавно предузеће да врши обрачун и исплату зарада без претходно добијене сагласности оснивача, те да јавно предузеће послује на основу претходно донетог Програма пословања, на који сагласност даје оснивач, а који обавезно садржи све позиције расхода за читаву календарску годину, као и елементе за целовито сагледавање политике зарада и запослености у предузећу, при чему се планирана политика зарада у јавним предузећима мора утврдити у складу са политиком пројектованог раста зарада који утврђује Влада Републике Србије. Сагласно наведеном

произилази да у оквиру годишњег плана за исплату зарада јавно предузеће у комуналној делатности у својству послодавца формира и месечни план који служи за обрачун вредности радног часа. Годишњи и месечни (реализовани) план не морају се нужно подударати, због чега ревизијски наводи у овом делу нису основани. Стога је по оцени Врховног касационог суда правилан закључак другостепеног суда да је тужени приликом обрачуна и исплате зараде тужиоцу применио елементе за обрачун зараде предвиђене уговором о раду, те да је извршио обрачун и исплату зарада у оквиру планираних средстава опредељених за исплату зарада, у складу са Законом о раду, Законом о предузећима, као и Уредбом о начину и контроли обрачуна и исплате зарада у јавним предузећима, при том правилно оценивши да у ситуацији када је зарада која је тужиоцу обрачунавана и исплаћивана била виша од минималне зараде у спорном периоду, то се минимална цена рада прописана законом не може користити као основица на коју ће се применити коефицијент из уговора о раду, те стога је правилно другостепени суд преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев тужиоца.

Сходно изложеном, на основу члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, одлучено је као у изреци.

Туженом не припада накнада трошкова одговора на ревизију јер исти, у смислу члана 154. ЗПП, нису били нужни за вођење парнице.

**Председник већа - судија
Јасминка Станојевић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић